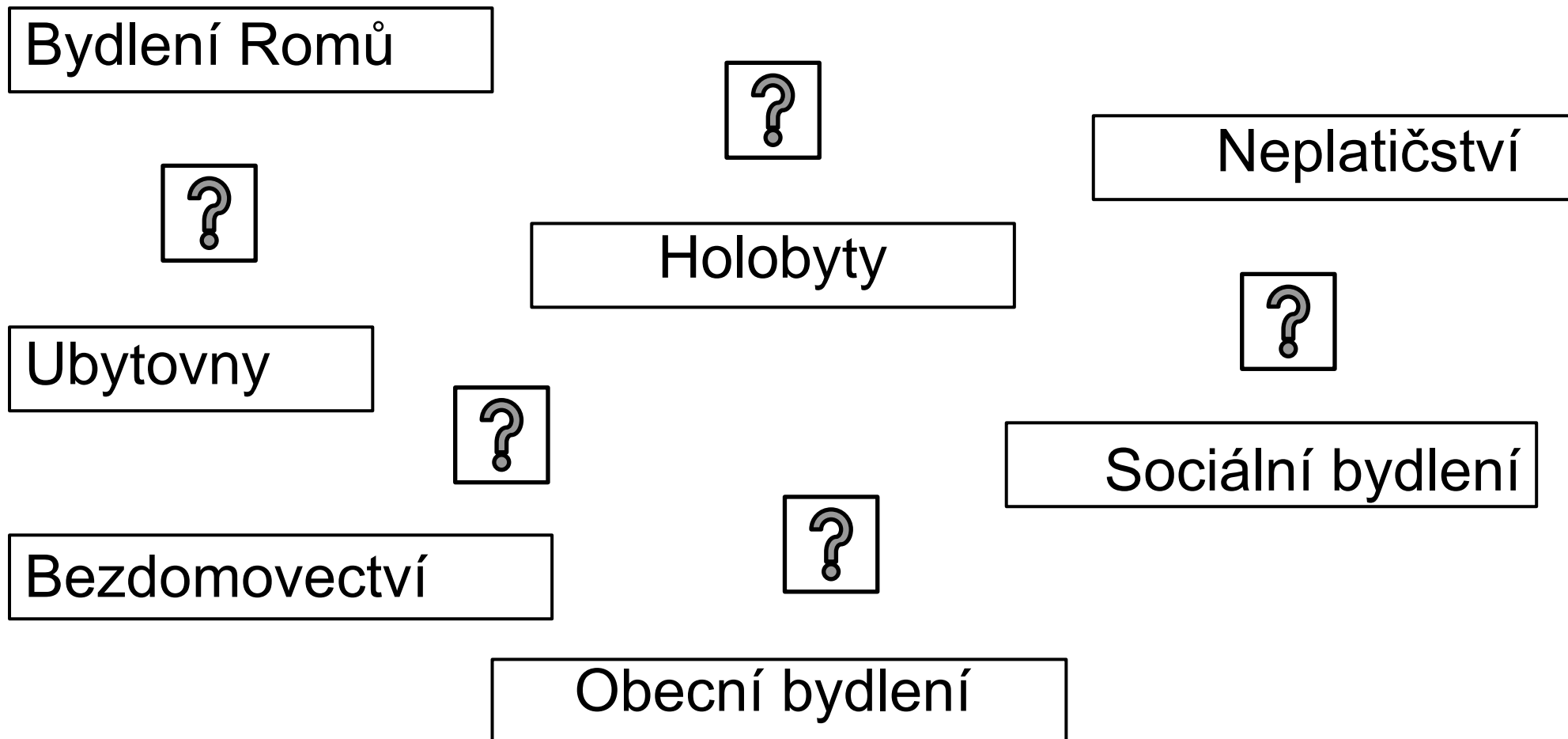

Systemový přístup pro ukončování bezdomovectví

Štěpán Ripka, Ph. D.
Platforma pro sociální bydlení

Konceptuální vymezení

Konceptuální vymezení

- Romové na ubytovnách jsou Romové bez domova
- Romové bez domova nejsou nijak speciální skupinou lidí bez domova
- Nejefektivnější strategií řešení bezdomovectví je rychlé poskytnutí bydlení a flexibilní podpory v něm
- Je nedostatek dostupného bydlení → proto třeba **sociální bydlení**, které bude sloužit těm nejvíce ohroženým (jejichž situace je nejakutnější)

Co je bezdomovectví - ETHOS

Mít domov

- Mít přiměřené bydlení, které může osoba a její rodina výlučně užívat (*fyzická oblast*)
- Mít prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů (*sociální oblast*)
- Mít právní důvod k užívání (*právní oblast*)

4 formy vyloučení z bydlení:

- Bez střechy
- Bez bytu
- Nejisté bydlení
- Nevyhovující bydlení

Vývoj v řešení bezdomovectví

Přehlížení bezdomovectví

Péče o bezdomovce

Ukončování bezdomovectví

Co je ukončování bezdomovectví?

- Neznamená, že se nebudou objevovat žádní lidé bez domova

ale

- Systémová změna, která způsobí, že bezdomovectví
  - Se bude objevovat velmi zřídka
  - Bude to co nejkratší epizoda
  - Nebude se opakovat

Proč ukončovat: Využívání azylových domů

Culhane et al. (2007): Testing a Typology of Family Homelessness:

- Více než polovina prostředků byla využita pro 20% rodin, které v azylových domech zůstávaly dlouhodobě. Tyto rodiny přitom neměly o nic vyšší potřeby služeb, než průměrná chudá domácnost v USA, která bydlí v nájemním bytě.
- Velmi malá skupina rodin (2 – 8%) s velkými bariérami a potřebami, se opakovaně vracela a neplnila podmínky → nedostali podporu
- Závěr: Za dlouhodobé pobyty rodin s dětmi v azylových domech může daleko spíše samotný systém poskytování služeb lidem bez domova, než objektivní charakteristiky těchto rodin.

Platforma pro sociální bydlení

Proč ukončovat: Prostupné bydlení jako sociální experiment

- Doplnění nabídky dočasného ubytování v azylových domech a na ubytovnách standardním nájemním bydlením
- Cíl (dle aktérů): „vracet lidi ze sociálně vyloučených lokalit do nájemních bytů, snižovat jejich zadluženost a zlepšovat kvalitu jejich života“
- Realizace v ČR: „Prostupné bydlení pomáhá jen menší skupině lidí, kteří se (typicky) snaží překonat odmítavé postoje na trhu s bydlením.“ Úspěšní klienti nepotřebovali téměř žádnou podporu. Klienti s komplexními potřebami zůstávali v nižších stupních, program neukončoval jejich bezdomovectví. (Kocman, Paleček pro ASZ 2015)

Co s tím?

- 1) Přijmout koncept **individuálních potřeb** namísto rámce zásluhovosti
- 2) Přijmout koncept **podpory při udržení samostatného bydlení** namísto samostatnosti coby předpokladu bydlení

Platforma pro sociální bydlení

Rovnou dát bydlení? A co motivace?

- Nejzákladnější potřeby nenaplněny → stres
- Dlouhodobý stres → úzkost, deprese a ztráta koncentrace.
- Nastěhování do bytu, naplnění základní ontologické jistoty okamžitě redukuje stres.
- Jakmile mají lidé naplněny základní potřeby, mohou se postupně začít soustředit na další životní cíle.
- Ekonomie chování: Lidé se snaží spíše udržet to co mají, než získat něco, co nemají.

Programy ukončování bezdomovectví

- Evidence-based policy: Co funguje v ukončování bezdomovectví?

Základní výzkumná zjištění (evidence)

- Programy vedené rychlým poskytnutím bydlení jsou úspěšné většinou ve více než 90% (stabilita bydlení po 1 roce)
- Nelze předpovědět úspěch \ neúspěch – ILSAT pro zdravotně postižené se nehodí pro lidi bez domova. Místo toho VI – SPDAT
- Neplatí, že více služeb přináší lepší výsledky – progressive engagement

Soustředění na stabilitu v bydlení

- Lidé postupují přímo z bezdomovectví do bydlení. Nejsou zde žádné mezistupně, které by opožděly jejich přesun do bydlení.
- Programy zaměřené na výstupy namísto procedur, úspěch definován skrze stabilitu bydlení, soustředění na 1 cíl.
- Asistence služby je zaměřena na bydlení. Problémy domácností, které s bydlením nesouvisí, se řeší pouze, pokud je to přáním klienta – nemají nutně složku zaměstnanosti.

Program Rapid Re-housing (USA)

- Od r. 2009 1,5mld USD, federální program
- Snaží se minimalizovat čas, po který je domácnost bez domova → nalezení bydlení v řádu DNŮ či TÝDNŮ
- Cílem je STABILIZACE domácnosti, která byla bez domova v řádu MĚSÍCŮ
- Domácnost je následně podporována v tom, aby rozhodla jak, kdy a kde se bude zabývat dalšími životními obtížemi či cíli při použití veřejně dostupných služeb.
- Partnerství s majiteli i klienty
- Extrémně důležitý je velmi dobrý case management – motivační rozhovory, zaměření na silné stránky, CTI

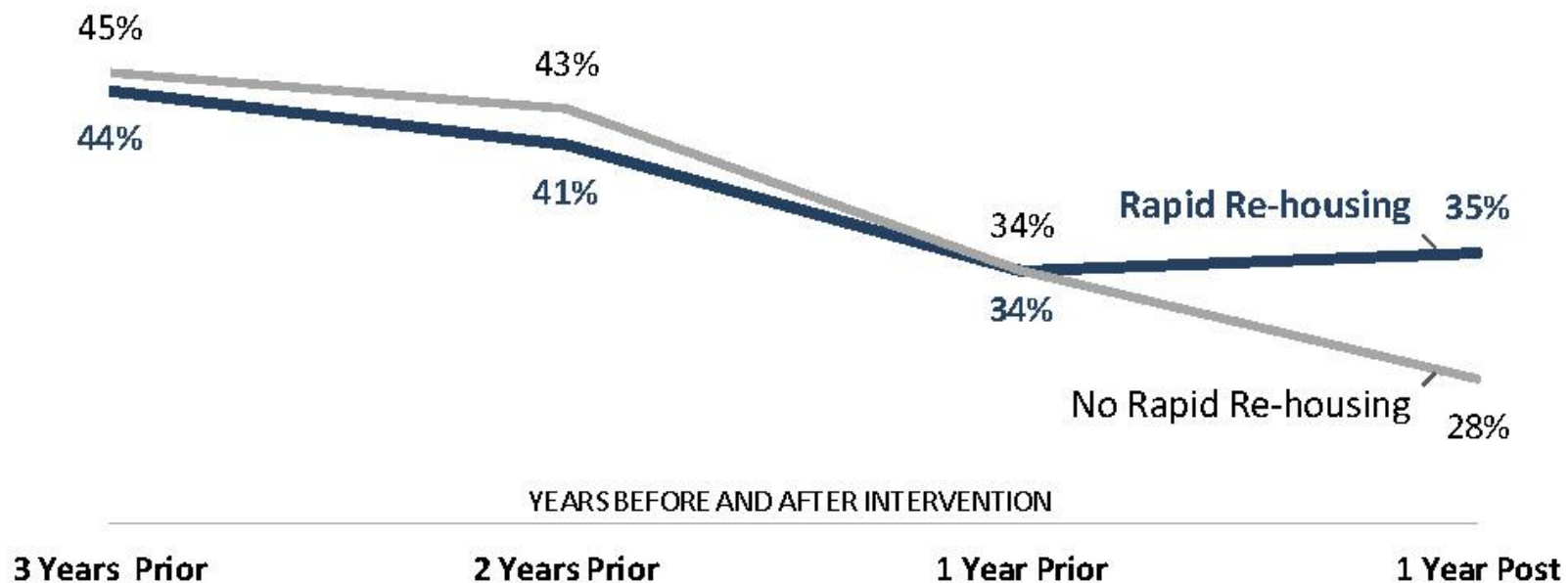
Výsledky Rapid Re-housing

- Národní: 91% rodin, které vstoupily do programu, se dostalo do běžného bydlení, více než polovina z nich v čase kratším než 1 měsíc.
- Riziko opakování bezdomovectví při pomoci prostřednictvím dostupného bydlení bylo 4x vyšší, než u Rapid Re-housing, při pomoci prostřednictvím azylového domu 4,7x vyšší než Rapid Re-housing. (Georgia, 9 000 osob)
- Domácnosti bez domova, které byly zahrnuty do programu RRH, měly o 50% vyšší šanci najít zaměstnání, než domácnosti, které v programu nebyly. Jejich průměrný příjem byl o 422 dolarů vyšší, než příjem srovnávací skupiny.
- Rapid Re-housing zastavoval propad v nezaměstnanosti
(Studie „Employment Outcomes Associated with Rapid Re-housing Assistance for Homeless DSHS Clients in Washington State“, 2012; 15 000 klientů HMIS, 1 537 příjemců RRH)

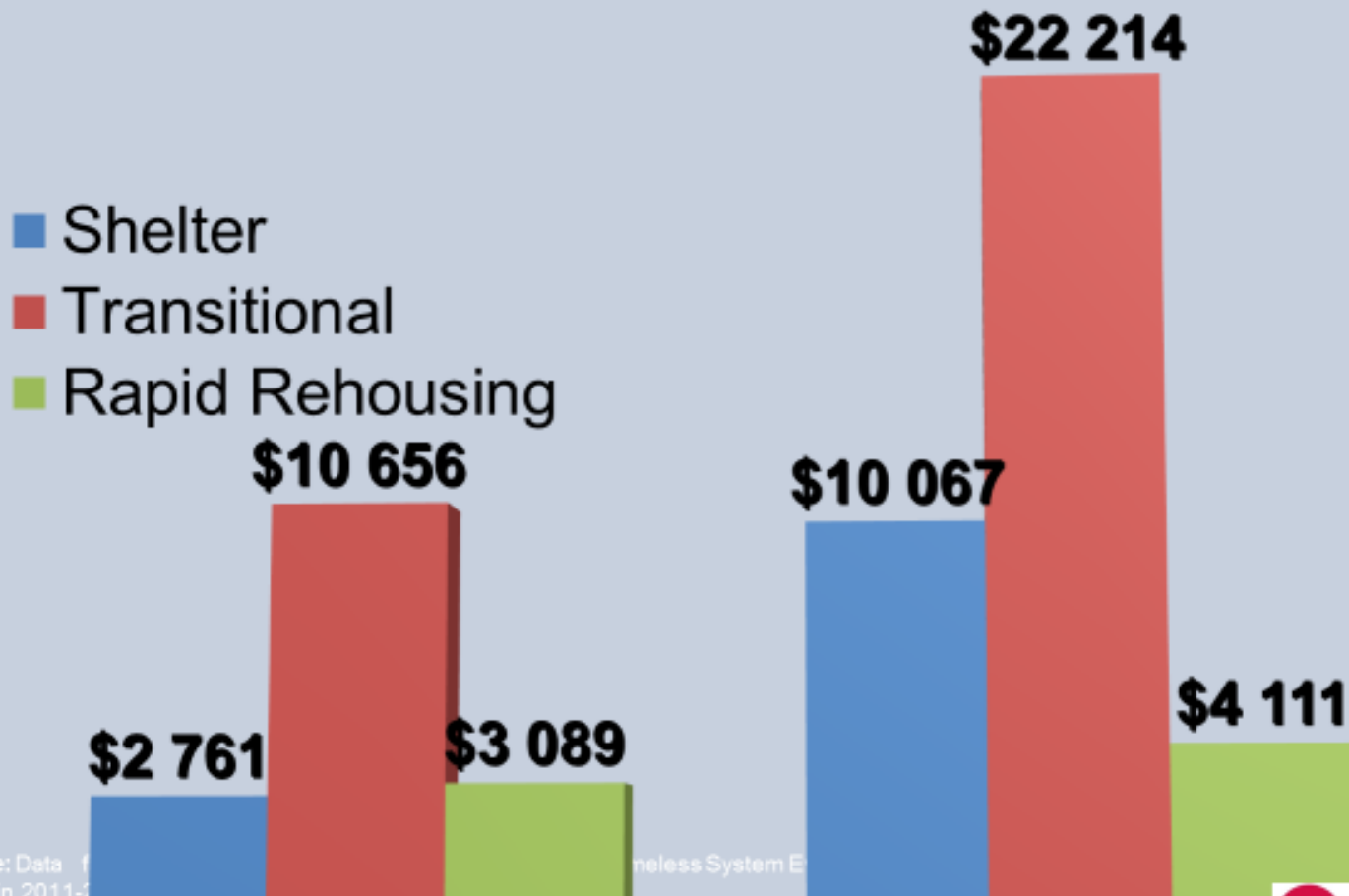
FIGURE 4

**Rapid Re-housing
stalls the downward
employment
trajectory of
homeless DSHS
clients**

Statistically Adjusted

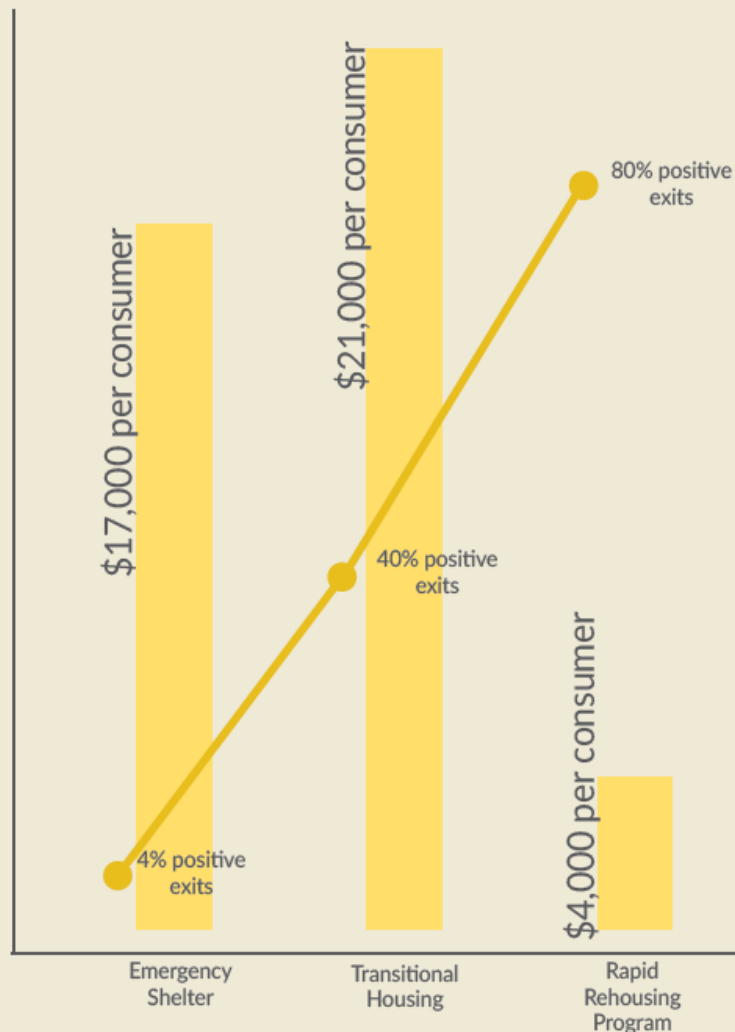

Average Annual Cost Per Program Stay and Per Housing Exit

Source: Data from Focus Strategies, Homeless System E
Clinics in 2011-2012

UNDERSTANDING THE VALUE OF RAPID REHOUSING

Rapid Rehousing is the most cost-effective option for the newly homeless, for positive outcomes that we can invest in as a system.

- In Harris County, only 6% of families experienced another homeless episode after using Rapid Rehousing.
- Average costs for Rapid Rehousing are only \$4,000 over a six month period.
- Rapid Rehousing Services reduce the number of homeless households by focusing on maintaining housing.

Závěr: Nový systémový přístup pro ukončování bezdomovectví

- Máme dostatek důkazů, že programy orientované na bydlení, jejichž hlavním cílem je STABILIZACE DOMÁCNOSTI v bydlení, fungují.
- Prostupné bydlení jako sociální experiment v ČR i zahraničí se ukázalo jako neefektivní – je příliš drahé a nevede k samostatnému bydlení.
- Bydlení funguje jako katalyzátor zaměstnanosti (Washington)
- Přestěhování jednoho dítěte z ubytovny a jeho stabilizace po 1 rok = cca 65 000 Kč. Celkem 5 400 dětí = cca 300 mil. Kč. Proč neukončíme bezdomovectví rodin s dětmi?
- Koncepce sociálního bydlení preferuje prostupný model, který se neosvědčil → podporovat programy na základě toho, JAK ÚČINNÉ JSOU V UKONČOVÁNÍ BEZDOMOVECTVÍ